

DOCUMENTE SPECIFICE – LUCRĂRI DE ARTĂ PLASTICĂ – ÎN PATRIMONIUL BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE A UNIVERSITĂȚII DE STAT „ALECU RUSSO”, BĂLȚI

Elena ȚURCAN,
Silvia CIOBANU,
Biblioteca Științifică a Universității
de Stat „Alec Russo”, Bălți

Rezumat: *Articolul reflectă valoarea culturală de artă prin autenticitatea unor colecții de documente, lucrări de artă (pictură și grafică), care au fost donate de-a lungul anilor și constituie o parte integrantă a memoriei Bibliotecii Științifice USARB, care mai apoi au fost trecute în conținutul unui catalog elaborat încă din anul 2018, ce cuprinde patruzeci și șase de lucrări de pictură și grafică, artă decorativă, semnate de artiști plastici din generații diferite, consacrați și amatori. Toate aceste lucrări au fost organizate în formă de expoziții permanente în incinta BȘ USARB. Prin acest proiect cultural de artă, Biblioteca universității bălțene cultivă educarea estetică și familiarizarea utilizatorilor cu arta, promovarea artiștilor plastici consacrați și a celor care sunt la început de cale.*

Cuvinte-cheie: *Lucrări de artă, catalog, expoziții, educarea estetică, promovarea artiștilor plastici, imaginea Bibliotecii Științifice USARB.*

Abstract: *The article reflects the value of arts and culture through description of collection of documents and artworks (painting and graphics) that was donated to the Scientific Library of the „Alec Russo” State University Bălți during the years and makes part of its heritage. The catalogue of this collection was created in 2018 and includes 46 artworks of painting, graphics and decorative arts, signed by professional and amateur artists of many generations. These works made part of a permanent exhibition in the Scientific Library spaces. By this artistic project, the library of State University Bălți cultivates esthetic education and familiarizes her users with the arts and the artists: a part of them is already famous and a part is just at the beginning of their road.*

Keywords: *Artworks, catalogue, exhibitions, education in the arts, promotion for artists, the image of the Scientific Library of the „Alec Russo” State University Bălți*

O colecție de artă este o valoare culturală veritabilă. Înseamnă ceva mai mult decât o totalitate de tablouri, este expresia unor anumite tradiții, studii, cercetări etc. Este un discurs detaliat despre lume și despre viață, o aspirație de energii și idei, este o ispită artistică.

Biblioteca Științifică USARB deține, în colecția de documente nespecifice, lucrări de artă, respectiv, lucrări de pictură și grafi-

că, constituite istoric sau donate de-a lungul anilor. Aceste lucrări de mare valoare au devenit parte integrantă a memoriei USARB.

În anul 2018 a fost inițiată elaborarea catalogului în care să fie prezentate toate lucrările de artă, aflate în patrimoniu, cu descrieri succinte, date despre *autori și relatări privind istoria integrării lor în colecția Bibliotecii.*

Catalogul cuprinde 46 de lucrări de pictură și grafică, artă decorativă (batic,

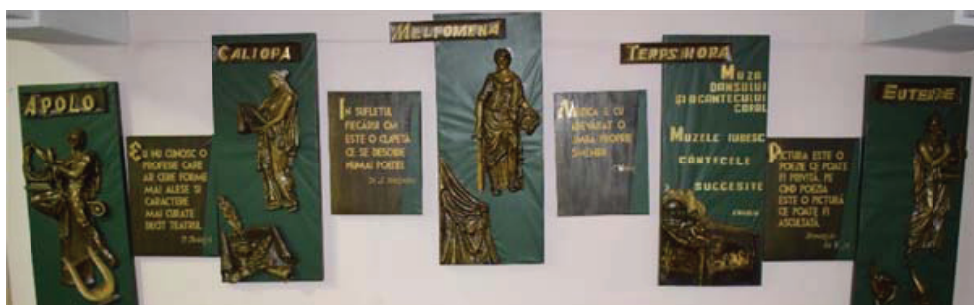
papier-mache, stofă), semnate de artiști plastici din generații diferite, consacrați sau amatori: Igor Vieru (1923-1988), pictor și grafician, Maestru Emerit în artă din RSS Moldovenească, Valentina Brâncoveanu (1950), pictoriță, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, Andrei Mudrea (1954), Maestru Emerit al Artei, pictor și artist plastic, Ștefan Florescu (1934-2016), Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, Iulian Filip (1948), poet, scriitor, dramaturg și folclorist român din Republica Moldova, doctor în filologie; Eduard Perju, director Societatea cu răspundere limitată Prontosing-Art și elevi ai Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă”, Profil Arte, fost Liceu „Amadeus”.

În spațiile Bibliotecii acestei lucrări au fost organizate sub forma unor expoziții permanente în holurile de la nivelul 1 și

2, în biroul directorului și directorului adjunct, în sala de conferințe, sala de împrumut *Documente științifice/beletristică*, Sala de lectură *Științe Socioumanistice și Economice*, Sala de lectură *Științe Filologice*, Sala de lectură *Științe Psihopedagogice, naturii, reale. Artă*, Oficiul Documente muzicale, Centrul cercetare. Asistență de specialitate.

Moment istoric

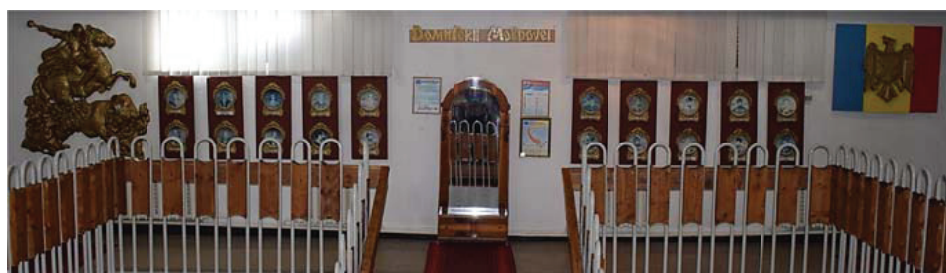
„La 1 septembrie anul 1986 intelectualitatea urbei și reprezentanții autorităților republicane au sărbătorit inaugurarea noului edificiu „Casa Albă”, construit conform unui proiect individual, avându-o în calitate de tehnolog pe Faina Tlehuci (1923-2005), directoarea de atunci a BȘ (1962-2001). Cu mari eforturi, timp de 17 ani, ea a reușit să construiască și să lase o moștenire inedită pentru cultura și învățământul național.”[1]

Eduard Perju. Ansamblul mural „Domnitorii Moldovei”

Au fost mai multe idei creative pentru decorarea holului de la nivelul 2. O soluție eficientă a fost crearea Ansamblului mural „Mitologia artelor”, fiind inspirați de vecinătatea sălii de lectură *Științe filologice* și a Oficiului Documente muzicale. Eduard Perju, învățător de arte plastice la Școala Nr. 13 din Bălți, actualmente Liceul Teoretic „B. P. Hasdeu”, astăzi director al Societății cu răspundere limitată Prontosing-Art, a confecționat cinci panouri prin aplicarea tehnicii de „papier mache”. Panourile și as-

tați bucură ochiul vizitatorului, ele reprezentând zeii și zeițele artelor din antichitate: Apollo, Calliopa, Melpomene, Euterpe, Terpsichora. Iar patru panouri sunt despre poezie-teatru, muzică, dans, pictură. „Mitologia greacă, cu zeii, semizeii, eroii, nimfele și muzele sale, este o bogată sursă de legende încărcate de diversă simbolistică. Muzele, încântătoarele ființe divine, erau patroanele artelor (și științelor), al căror conducător era frumosul Apollo, zeu al muzicii și artelor.”[2]

Eduard Perju. Ansamblul mural „Mitologia artelor”

Declarația de Independență a Republicii Moldova, anul 1991, a motivat apariția unui alt Ansamblu mural „Domnitorii Moldovei”, cu referiri la „istoria milenară” și „statalitatea neîntreruptă” a românilor de la est de Prut în spațiul istoric și etnic al etnogenezei acestora.

Eduard Perju confecționează partea stângă a compoziției: basorelieful „Voinicul cu buzdugan pe cal, luptând cu taurul” și partea dreaptă a compoziției: Stema Republicii Moldova, tehnica „papier mache”. Partea centrală: zece panouri din lemn cu portretele a douăzeci de Domnitori, chipurile cărora au fost editate în set de redacția ziarului *Făclia* în anul 1992, încorporate în rame, confecționate în ghips. Elementele compoziției au fost vopsite în culoare aurie, care semnifică solemnitatea ansamblului.

În raportul Bibliotecii Științifice din anul 1992 găsim informație despre întrunirea, în patru ședințe, a membrilor Clubului „Întâlniri interesante” care au avut discuții impresionante cu pictorii bălțeni Zinovie Sinița, Ștefan Florescu, Ion Puiu, lucrările

cărora au fost admirate în holul templului cărții Biblioteca Științifică. [3]

Tot în această perioadă, conform amintirilor dnei Elena Belinschi, doctor în științe filologice, fost decan al Facultății Pedagogie și Metodică a Învățământului Primar (1986-1992), Facultatea primește în dar câteva tablouri de ale lui Igor Vieru (1923-1988), pictor și grafician. Lucrările au fost donate de către fiul său, Roland (Dicu) Vieru, după trecerea în neființă a pictorului. Donația a luat naștere din relațiile de prietenie ale pictorului, fiind de baștină din Cernoleuca și studiile generale făcute în satul Climăuți – locurile natale ale dnei E. Belinschi, raionul Dondușeni. Timp de câțiva ani lucrările s-au aflat în Facultate, mai târziu fiind transmise la Bibliotecă.

Igor Vieru (n. 23 decembrie 1923, s. Cernoleuca, Dondușeni – d. 24 mai 1988 Chișinău). Pictor, portretist, ilustrator de cărți și scenograf. Împreună cu Mihai Grecu și Valentina Rusu-Ciobanu au stat la baza Școlii naționale de pictură (4).

Vieru, Igor. [Amează de vară], [La culesul merelor], [La amează], [Peizaj rural]:
Pictură în ulei pe pânză, color.

„Receptiv la tot ce e legat de plaiul natal, Igor Vieru a devenit un rapsod al plaiului și al vieții țăranului moldovean. Impunându-se publicului iubitor de artă, mai ales prin tablourile cu temă rustică, Vieru a executat lucrări cu factură plastică, trecute prin filiera imaginativă a unui artist experimentat și de o înaltă tensiune creatoare.”[5]

Oleg Carp, directorul Școlii de Arte Plastice pentru copii din orașul Bălți, inițiază expozițiile de lucrări ale elevilor școlii în spațiile Bibliotecii. Această colaborare a fost una de bun augur și a avut continuitate mai mulți ani.

Anul 2004 a demarat cu vernisarea expoziției personale a pictorului Ștefan Flores-

cu, care a dăruit Bibliotecii șapte din valoroasele sale lucrări. Cu un an mai târziu, în 2005, în spațiile Bibliotecii Științifice a fost inaugurată Expoziția personală a lui Ștefan Florescu, în cadrul căreia au fost prezentate 30 de lucrări, naturi moarte și compoziții tematice. Expoziția a durat peste șase luni. Câțeva din lucrările sale, Ștefan Florescu, le-a dăruit Bibliotecii, acestea fiind expuse în sălile de lectură și holurile Bibliotecii.

Ștefan Florescu (n. 13 mai 1934, s. Molodia, regiunea Cernăuți, România (azi Ucraina) – d. 2016 Bălți), pictor și grafician, Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova (6).

Florescu, Ștefan. Lumina. Pictură în ulei pe pânză

„Cum să redai Lumina Divină de asupra Porților Paradisului, pentru a nu repeta realizările pictorilor precedenți? Pictorul aplică procedeul compoziției „Simetria”, măbind chipul Mântuitorului până la dimensiunile neobișnuite ale unui Uriaș. Și aici Șt. Florescu mizează pe cunoștințele spectatorilor-creștini. Iisus Hristos binecuvântează Porțile Raiului unind cele trei degete (cel mic, cel inelar, cel mare), amintindu-ne de Sfânta Treime – Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul și Dumnezeu Sfântul Duh. Necunoscând simbolul „conformației degetelor”, percepția nimbului Luminii îi scapă Spectatorului.

Potret de grup: de la stânga la dreapta: Nicolae Filip, rectorul Universității bălțene; Ion Bostan, rectorul Universității tehnice, Chișinău; Paul Kuff, rectorul Universității din Dusseldorf. „Efectul pictural al urmei îl constituie cel „abstract-fotografic”, distinguându-se prin aceea că, în scopul de a combina cerințele realismului și ale artei decorative la nivelul întregii compoziții, personajul este pictat efectuând glasuri, dar la nivel de volum și aerospațial, folosind regulile modelării tipice cu ajutorul luminii, umbrei, semiumbrei, petei de lumină, reflexului, iar anturajul eroului – în manieră păstoasă și abstractă prin pete decorative,

totodată „amprenta fotografică reală” și „trăsătura de penel abstractă-decorativă” se intersectează reciproc la margini, în jurul personajelor și/sau a/ale părților sale.”

Florescu, Ștefan. Portret de grup. Pictură în ulei pe pânză

În anul 2006 apare Catalogul Florescu, Roman. „Călugăr” din Bucovina în arta Moldovei. – Ch.: Combinatul Poligrafic, 2006.–132 p.: il. Bibliotecarii universitari bălțeni au contribuit la colectarea și redactarea conținutului, implicându-se și financiar la editarea lucrării, informație pe care o aflăm din pagina 122. În Anexă sunt trecute numele celor care au sponsorizat apariția acestui Catalog.” [7]

Apoi în anul 2009 Silvia Ciobanu și Angela Hăbășescu realizează expoziția on-line, *Pictetz tablouri, de parcă ar fi icoane, pen-*

tru oameni și pentru mine. Ștefan Florescu unde pe 54 de slid-uri sunt așezate informații din biografie, etapele de creație, momente ce ilustrează viața, creația și activitatea lui Ștefan Florescu. Sunt trecute în revistă și toate lucrările pictorului pe care le-au moștenit bibliotecarii pentru întreaga comunitate USARB.

Valentina Brâncoveanu (1950), pictoriță, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova. Lucrarea de artă este donată de Alexe Rău (1953-2015), fost director al Bibliotecii Naționale RM, bibliolog, poet, eseist și filosof al culturii din Republica Moldova, cu prilejul celei de a 65 – aniversări a BȘ USARB. „Tematica lucrărilor Valentinei Brâncoveanu relevă plastic universul spațial și cel spiritual al creatoarei, fie peisajul natal chișinăuean, față de care autoarea are o deosebită predilecție, fie multiple peisaje care au servit în calitate de prototip pe parcursul activității sale în cadrul diverselor tabere de creație din țară și de peste hotare”, relevă Constantin Spănu, doctor în studiul artelor (8).

Începând cu anul 2005, profesorii Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți, profil Artă, au propus vernisarea lucrărilor elevilor în spațiile Bibliotecii Științifice USARB. Liceul a devenit o adevărată platformă de formare a tinerelor talente. După fiecare expoziție Biblioteca primește în dar noi lucrări. Aceste expoziții au un impact cultural și educațional vădit asupra liceenilor și studenților universității. La ele

și-au adus contribuția: directorul Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” Lia Pascari, profesoară de chimie; Oleg Carp, directorul Școlii de Arte Plastice pentru copii din orașul Bălți; Larisa Carp, profesoară de compoziție decorativă, Școala de Arte Plastice pentru copii; Marina Morari, doctor, conferențiar universitar USARB; Ferdinand Oliva, profesor, Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți, Marina Caliga, lector universitar USARB.

Lucrările elevilor se află în vecinătatea operelor marilor pictori de la care au învățat despre lumină, culoare și tehnici de exprimare. Un set de opt lucrări au fost dăruite bibliotecarilor în semn de recunoștință de către liceeni în anul 2017.

În 2007 s-a desfășurat în premieră, la Biblioteca Științifică, Conferința anuală a ABRM, unde au participat mai bine de 200 bibliotecari din diferite tipuri de biblioteci din republică și România.

Filip, Iulian. Clopotul Acasei :
Pictură pe pânză, guași

De la stânga la dreapta: Lia Pascari, directorul Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă”, Ferdinand Oliva, profesor al aceluiași liceu, Elena Harconița, directorul Bibliotecii Științifice USARB.

De o atenție sporită din partea vizitatorilor s-a bucurat Expoziția *Domnitori și principii ai țărilor române*: gravuri și litografii din colecția Bibliotecii „V. A. Urechia” și din albumul „Domnitori români” al lui Nicolae Iorga, editat în anul 1930. Expoziția a fost organizată și subsidiată de inginerul Radu Moțoc și primarul orașului Galați din România, Domnul Nicolae Dumitru. Piesele expoziționale au fost admirate mult timp de publicul bălțean.

Anul 2010. Într-o activitate organizată de Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” în incinta Bibliotecii este invitat Iulian Filip, poet, scriitor, dramaturg și folclorist român, pictor, inventator, cercetător din Republica Moldova, doctor în filologie. Este organizată expoziția de pictură și grafică a lui Iulian Filip „Crucile, cumpenele, merele și Acasele Iuliene”, unde Iulian Filip donează Bibliotecii Științifice tabloul pictat în anul 2005 - *Clopotul Acasei*: guași. „Pictura mea, cât și poezia mea, spune Iulian

[Vara] : Pictură pe carton

Filip, sunt indispensabil legate de casa părintească. Aici este accentuat simbolismul, expresionismul și coloristica picturii prin tehnica liniilor, punctelor și a altor însemne ce-l caracterizează pe autor, prin ele, dând astfel greutate mesajului.” (9)

Tot în acest an a fost organizată a doua oară expoziția de gravuri și litografii din colecția Bibliotecii „V. A. Urechia” și din albumul „Domnitori români”, editat de Nicolae Iorga la Sibiu în 1930, *Domnitori și principii ai Țărilor Române*, vechi gravuri din sec. XV-XVI, ex-librisuri de epocă, autor inginer Radu Moțoc, secretarul Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, filiala „Costachi Negri,” Galați, care donează Bibliotecii lucrarea: [Vara] : *Pictură pe carton, guași / Consiliul Județului Galați, Centrul Cultural Dunărea de Jos. - Color ; expusă în biroul directorului, nivel 1.*

Anul 2012. La Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, în cadrul Programului Zilelor Bibliotecii și a Bibliotecarului (16 - 27 aprilie 2012), la 25.04.12 a avut loc inaugurarea expoziției personale de pictură a artistului plastic din Chișinău Ștefan Coman (1964). Cele douăzeci și trei de lucrări demonstrează elocvent harul de a opri clipa și de a o reda în imagini și culori.

Cu speranța ca publicul iubitor de artă va cunoaște și aprecia această colecție de tablouri și va dori să contribuie la îmbogățirea acesteia, fiind în sfera de atenție și de activitate a studenților, biblioteca universității bălțene și-a propus, prin acest proiect de lungă durată, educarea estetică și familiarizarea utilizatorilor cu arta, promovarea artiștilor plastici care au o anumită biografie, a celor care sunt la început de cale și, desigur, să promoveze imaginea Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Referințe bibliografice:

1. HARCONIȚA, Elena. Cronica. [online][citată 07 febr. 2019]. Disponibil: <http://tinread.usarb.md/>;
2. *Cele noua muze patroane ale artelor în mitologia greacă* [online][citată 13 febr. 2019]. Disponibil: <https://destepti.ro/cele-noua-muze-patroane-ale-artelor-in-mitologia-greaca>
3. HARCONIȚA, Elena. Raport de activitate a Bibliotecii Științifice. Bălți, 1992;
4. PERSONALITATEA zilei. Igor Vieru, autorul tabloului „Meșterul Manole” [online][citată 07 febr. 2019]. Disponibil: <https://www.timpul.md/articol/personalitatea-zilei--igor-vieru-autorul-tabloului-me-terul-manole-54685.html>
5. IGOR Vieru, biografie (1923-1988) [online][citată 7 febr. 2019]. Disponibil: http://www.istoria.md/articol/959/Igor_Vieru,_biografie
6. PICTEZ tablouri, de parcă ar fi icoane, pentru oameni și pentru mine. Ștefan Florescu [Resursă electronică]. Expoziție. Bălți, 2009.
7. FLORESCU, Roman. „Călugăr” din Bucovina în arta Moldovei. Ch.: Combinatul Poligrafic, 2006. pp. 15-16. ISBN 978-9975-901-04-8;
8. SPÂNU, Constantin. Valentina Brâncoveanu [online][citată 07 febr. 2019]. Disponibil: <http://www.brancoveanu.eu/>
9. MOLDOVANU, Anastasia. Pictorul Iulian Filip – profetul din poezie, înzestrat cu ce-l de-al treilea ochi sau taina sufletului [online][citată 22 ian. 2019]. Disponibil: <https://biblioart.wordpress.com/2012/02/21/pictorul-iulian-filip-profetul-din-poezie-inzestrat-cu-ce-l-de-al-treilea-ochi-sau-taina-sufletului/>